

03. 2024 LGS Türkçe Sorularının Haladyna Taksonomisine Göre İncelenmesi¹

Zekiye YILDIRIM SUNA²

Şükran TEFEK³

APA: Yıldırım Suna, Z. & Tefek, Ş. (2024). 2024 LGS Türkçe Sorularının Haladyna Taksonomisine Göre İncelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö15), 45-60. DOI: <https://zenodo.org/record/13822824>

Öz

Bu araştırmanın amacı 2023-2024 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminin sonunda uygulanan LGS Türkçe alt testindeki soruların Haladyna Taksonomisine göre dağılımını ortaya koymaktır. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemi desenlerinden durum çalışmasına dayalı olarak yapılmıştır. Araştırmanın inceleme nesnesi 2023-2024 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminin sonunda 8. sınıf öğrencilerine yönelik uygulanan LGS sözel bölüm Türkçe alt testinin sorularından oluşmaktadır. Bu araştırmada verilerin toplanması için doküman incelemesi esas alınmıştır. Veriler, tümdengelimci içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda 2024 LGS Türkçe alt testindeki soruların %55'inin anlama basamağında olduğu bu durumu %45'lik oranla taksonomi dışında kalan soruların (hatırlama düzeyinde) oluşturduğu görülmektedir. Eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcılık basamağında ise soru sorulmadığı tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda LGS Türkçe sorularında üst düzey düşünme becerilerini de ölçebilmek için açık uçlu sorulara yer verilebileceği, LGS Türkçe alt testi sorularının Haladyna Taksonomisine göre dengeli bir dağılım göstermesinin sağlanabileceği, LGS Türkçe alt testi soruları oluşturulurken üst düzey düşünme becerilerini ölçebilecek nitelikte dinleme/izleme, konuşma ve yazma becerisine yönelik soruların da hazırlanabileceği önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: LGS, Ölçme ve Değerlendirme, Haladyna Taksonomisi, Türkçe Dersi

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: 17

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 24.06.2024-**Kabul Tarihi:** 20.09.2024-**Yayın Tarihi:** 21.09.2024; DOI: <https://zenodo.org/record/13822824>

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² Doktora Öğrencisi, Başkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı / PhD Student, Başkent University, Institute of Educational Sciences, Department of Turkish and Social Sciences Education (Ankara, Türkiye), zekiye.yildirimsuna@meb.gov.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5632-9225>, ROR ID: <https://ror.org/02v9bqx10>, ISNI: 0000 0001 1457 1144, Crossref Funder ID: 501100005003

³ Öğretmen, MEB (Ankara, Türkiye), s.cokgunlutefek@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-1508-9353>, ROR ID: <https://ror.org/oojga9g46>, ISNI: 0000 0001 2179 4856, Crossref Funder ID: 501100013898

Analysis of 2024 LGS Turkish Questions According to Haladyna Taxonomy⁴

Abstract

The aim of this research is to reveal the distribution of questions in the LGS Turkish subtest administered at the end of the second semester of the 2023-2024 academic year according to the Haladyna Taxonomy. This research was conducted based on a case study, one of the qualitative research method designs. The object of the research consists of the questions in the LGS verbal section Turkish subtest administered to 8th grade students at the end of the second semester of the 2023-2024 academic year. Document review was taken as the basis for collecting data in this research. The data were analyzed using the deductive content analysis technique. As a result of the research, it is seen that 55% of the questions in the 2024 LGS Turkish subtest are at the comprehension level, and 45% of this situation is comprised of questions outside the taxonomy (recall level). It was determined that no questions were asked at the critical thinking, problem solving and creativity levels. As a result of the research, it was suggested that open-ended questions could be included in the LGS Turkish questions in order to measure higher-order thinking skills, that a balanced distribution of LGS Turkish subtest questions could be ensured according to the Haladyna Taxonomy, and that questions regarding listening/watching, speaking and writing skills that could measure higher-order thinking skills could also be prepared while creating LGS Turkish subtest questions.

Keywords: LGS, Measurement and Evaluation, Haladyna Taxonomy, Turkish Lesson

⁴ **Statement (Thesis / Paper):** It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.
Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.
Funding: No external funding was used to support this research.
Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.
Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.
Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 17
Ethics Complaint: editor@rumelide.com
Article Type: Research article, **Article Registration Date:** 24.06.2024-**Acceptance Date:** 20.09.2024-**Publication Date:** 21.09.2024; **DOI:** <https://zenodo.org/record/13822824>
Peer Review: Two External Referees / Double Blind

1. Giriş

İnsan bedeninde sinir sistemi ne kadar önemliyse hayatında da eğitim-öğretim süreci o denli önemlidir. İnsan her yaşta farkında olarak ya da olmayarak bir şeyler öğrenir ve öğretir. Hayat boyunca (ev, iş, arkadaş ortamı vb.) devam eden eğitim-öğretim süreci plansız ve çoğu zaman örtüktür. Evde farkında olarak ya da olmayarak abimizden ablamızdan annemizden bir şeyler öğreniriz veya öğretiriz. Arkadaşlarımızla gezerken farkında olarak ya da olmayarak bir şeyler öğrenir veya öğretiriz. Öğrenmenin okul boyutuna bakıldığında ise eğitim-öğretim süreçlerine çerçeve sunan öğretim programlarının devreye girdiği görülmektedir. Öğretim programları ilgili dersin amaçları, hedefleri, içeriği, kazanımı, yöntemi yani eğitim-öğretimin bütününe ilişkin bir rehber görevi üstlenmektedir. Türkçe derslerinin esaslarını, hedeflerini, içeriğini ve derste kullanılacak yöntemleri kapsayan temel kaynak Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Talim ve Terbiye Kurulunca hazırlanan Türkçe dersi öğretim programıdır (Durukan, 2013, s. 2). Türkçe dersi öğretim programı 2005 yılında yapılandırmacı yaklaşımı benimsemiş, öğrenciyi bilginin merkezine koyan, yaparak yaşayarak öğrenmeyi hedef almış ve bu durum birçok araştırmada belirtilmiştir (Bayburtlu, 2015; Aydın, 2017; Ayrancı ve Mutlu, 2017). 2005 yılında Türkçe dersi öğretim programı yapılandırmacı yaklaşımı benimsedikten sonra programın içeriği düzenlenmiş ve öğrencilerden beklentiler de farklılaşmıştır. Yapılandırmacı yaklaşımdan önce öğrenciden beklenen, ezberlenen bilginin uygulanmasını gerektiren bilişsel süreçler iken 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın özel amaçları (MEB, 2019, s. 8) incelendiğinde öğrenciden beklenenin ezberlenen bilginin uygulanmasının çok ötesinde olduğu; analiz, sentez, değerlendirme gibi Thomas M. Haladyna'nın Haladyna Taksonomisi adını verdiği üst düzey zihinsel süreçlere denk gelen becerilerin işe koşulmasının gerektiği görülmüştür.

Türkçe dersi öğretim programındaki hedeflerin gerçekleşip gerçekleşmediği ancak öğretim programının son aşaması olan ölçme ve değerlendirme uygulamalarıyla mümkün olabilmektedir. Ölçme, bir niteliğin gözlemlenmesi ve gözlem sonunda ortaya çıkan sonuçların sayılar yardımıyla veya başka araçlarla gösterilmesidir (Turgut, 1977). Değerlendirme, yapılan ölçümlerin sonunda anlamlı bir sonuç çıkarmak ve ölçülen değerlerle ilgili bir karara varmaktır (Tekin, 1979). Berberoğlu (2006) ölçmeyi öğrenci performanslarının sayı ve sembollerle ifade edilip belirlenmesi, değerlendirmeyi ise öğrenciler hakkında bir ölçüte göre karar verilmesi olarak ifade eder. Öğrencilerin söz konusu hedeflere ulaşp ulaşmadığını belirlemek için yapılan ölçme değerlendirme uygulamaları sınav odağı etrafında şekillenir. Türkçe eğitimi açısından bakıldığında ise öğrencilere kazandırılmak istenen becerilerin kazandırılıp kazandırılmadığı ancak onlara sorulacak sorularla ölçülebilir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanılan temel araçlardan biri olan sorular hem dil becerilerinin geliştirilmesi hem de ölçülüp değerlendirilmesi noktasında uygulayıcıların başvurduğu temel unsurların başında gelmektedir (Yüceer, 2022, s. 71). Öğrencinin kendi öğrenme sorumluluğunu alıp bilgiyi eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirip sorgulaması, zihinde yorumlayıp yeniden yapılandırması için üst düzey soruların eğitim-öğretim sürecine dâhil edilmesi önem taşımaktadır. Türkçe dersi öğretim programının özel amaçlarında da ifade edildiği gibi (MEB, 2019) öğrenciyeye sorulacak sorular üst düzey düşünme becerilerini geliştirecek şekilde yapılandırılmalıdır.

Merkezî sınavlar, öğrencilerin bilgi ve becerilerini ulusal standartta ölçmek için kullanılan bir araçtır. Türkiye'de liselere öğrenci seçme ve yerleştirme sınavları ilk kez 1955 yılında yerel olarak uygulanmaya başlanıp günümüze kadar çeşitli farklılıklar (adının belirli periyotlarla değişmesi, yerelden ulusala dönüşmesi) göstererek devam ettiği görülmektedir. Batur, Ulutaş ve Beyret (2019) liselere öğrenci seçmek ve yerleştirmek için yerel olarak başlayan bu sınavlar, MEB zorunlu eğitime geçince 1997-1998 eğitim-öğretim yılından itibaren ulusal düzeyde uygulanmaya başlanmıştır. Poyraz ve Ergün (2023)

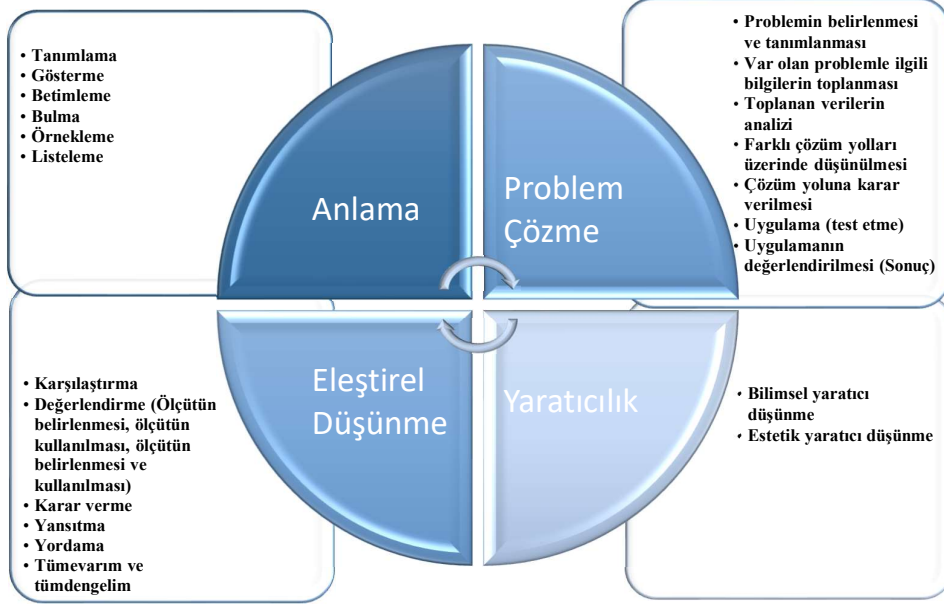
Türkiye'deki tarihsel süreç incelendiğinde söz konusu sınavlar, sırasıyla Liselere Giriş Sınavı (LGS), Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS), Seviye Belirleme Sınavı (SBS), Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi (TEOG) ve Liselere Geçiş Sistemi (LGS) olarak sıralanabilir. Taşkın ve Aksoy (2021), ulusal düzeyde uygulanan bu sınavlar 1998'de LGS, 2004'te OKS, 2008 yılında SBS, 2013 yılında TEOG, 2018 yılından bu yana ise LGS olarak devam etmiştir. Merkezî sınav sisteminin adı belirli sürelerle değişse de amacı hep liselere öğrenci seçmek ve yerleştirmektir.

Merkezî sınav sisteminin amacına hizmet etmesinde ölçme değerlendirme ilkelerine uygunluğu ve sınav sorularının güncel müfredat ile uyumunun yanı sıra bilişsel düzeylerinin dağılımı açısından da dengeli olması önem taşımaktadır. Bu bağlamda eğitim hedeflerinin sınıflandırılmasını içeren taksonomiler devreye girmektedir. Taksonomi, Türk Dil Kurumu (TDK) Türkçe Sözlük'te (2011, s. 2253) sınıflandırılma ve bu sınıflandırılmada kullanılan kurallar bütünü olarak ifade edilmektedir. Taksonomiler eğitim hedeflerini sınıflandırdıkları gibi ölçme değerlendirme araçlarının niteliğini ve soruların bilişsel düzeylerini de dizayn ederek sistemli bir çalışmayı ortaya çıkarırlar. İlk taksonomi çalışmasını Benjamin Samuel Bloom ve ABD (Amerika Birleşik Devletleri) Boston'da yükseköğretim kurumlarında görev yapan bir grup araştırmacının 1948 yılında başladığı çalışma oluşturmuştur. "Eğitim Hedeflerinin Sınıflaması: El Kitabı I: Bilişsel Alan- Taxonomy of Educational Objectives: Handbook I: Cognitive Domain" ismiyle kitap olarak 1956 yılında yayımlanan taksonomide amaç tüm alanların sınıflandırılmasını yapmak olmasına rağmen sadece bilişsel alan sınıflandırması yapılabilmektedir (Bloom, 1956). Bloom Taksonomisinden sonra çeşitli taksonomiler ortaya çıksa da (Krathwohl, Bloom ve Masia, 1964; Gerlach ve Sullivan, 1967; Harrow 1972; Simpson, 1972; Tuckman, 1972; Hannah ve Michaelis, 1977; Williams, 1977; Gagné ve Briggs, 1979; Stahl ve Murphy, 1981; Romizowski, 1981; Quellmalz, 1987; Marzano, 1992; Haladyna, 1997; Hauenstein, 1998; Reigeluth ve Moore, 1999; Anderson ve Krathwohl, 2001; Marzano, 2001) Haladyna Taksonomisi oluşturulurken sadece üst düzey zihinsel becerileri esas alması yönüyle diğer taksonomilerden ayrılmaktadır.

Haladyna Taksonomisi bireyin yüksek düzeyli düşünme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan tek boyutlu tasarlanan bir sınıflandırma modelidir. Bu sınıflamada sırasıyla anlama (understanding), problem çözme (problem solving), eleştirel düşünme (critical thinking) ve yaratıcılık (creativity) olmak üzere dört basamak yer almaktadır (Yüksel, 2007, s. 490). Taksonominin ilk basamağı olan anlama basamağında yer alan kavramlar üst düzey düşünme becerileri için ön koşuldur. Haladyna'da üst düzey zihinsel beceriler; problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılık olarak belirlenmiştir (Haladyna, 1997; Akt., Erman Aslanoglu, 2022, s. 11). Öğrencinin kendi öğrenme sorumluluğunu alıp bilgiye eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirip sorgulaması, zihinde yorumlayıp yeniden yapılandırması üst düzey bilişsel soruların ölçme değerlendirme sürecine dâhil edilmesi ile mümkün olmaktadır. Üst düzey zihinsel beceriler, bireyin öğrendiklerini hatırlamasından ziyade öğrendiği bilgileri günlük hayatında kullanabilmesini kapsamaktadır (Yıldırım Suna ve Benzer, 2023, s. 3). Haladyna Taksonomisini oluşturan kavramların ilk basamağı olan anlama, herhangi bir olayı veya durumu tanımlama, betimleme ya da bulma gibi zihinsel becerileri kapsamaktadır. Haladyna için anlama basamağının ancak üst düzey zihinsel beceriler için bir ön koşul olduğu bu nedenle taksonomisini oluştururken anlama basamağına da yer verdiği görülmektedir. Problem çözme, bireylerin sorunlarına yönelik farklı bakış açıları geliştirerek hedefe ulaşmaları olarak tanımlanabilir. Problem çözme yaklaşımlarının öğrenilmesi ve kullanılması bireylerin çözüm için eylemde bulunmasına yardımcı olabilmektir (Kuru, 2021, s. 54). Problem çözme becerisi bireylerin hayatlarını sürdürmeleri için gerekli olan yüksek düzeyli bir düşünme becerisidir. Eleştirel düşünme, neye inanacağı ya da yapacağına karar vermeye odaklanan mantıksal, yansıtıcı düşünmedir (Norris ve Ennis, 1989, s. 3). Halpern'e (1996) göre eleştirel düşünme istenilen davranışları arttıran bilişsel beceri ya da stratejilerin kullanılmasıdır. Wongpinunwatana'ya (2019) göre

yaratıcı düşünme sorunlara yeni fikirler ve yaklaşımlar üretme sürecidir. Bireyin yaratıcılık becerilerini işe koşmak için bir durum karşısında yeni bir fikir, yeni bir yol yöntem ya da teknik oluşturması, dizayn etmesi gerekmektedir. Haladyna Taksonomisinin anlama, eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcılıktan oluşan zihinsel düzeyleri ve bu düzeylerle ilgili kavramlara ait detaylar Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Haladyna Taksonomisi Zihinsel Düzeyleri ve Düzeylerle İlgili Kavramlar (Haladyna, 1997; Akt., Öntaş, 2012)

Şekil 1 incelendiğinde Haladyna Taksonomisinin zihinsel düzeyinin anlama, problem çözme, eleştirel düşünme ve yaratıcılık basamaklarından oluştuğu görülmektedir. İlk basamak olan anlama basamağını tanımlama, gösterme, betimleme, bulma, örnekleme, listeleme oluştururken problem çözme basamağı; problemin belirlenmesi ve tanımlanması, var olan problemle ilgili bilgilerin toplanması, toplanan verilerin analizi, farklı çözüm yolları üzerinde düşünülmesi, çözüm yoluna karar verilmesi, uygulama (test etme), uygulamanın değerlendirilmesi (sonuç) basamaklarından oluşmaktadır. Eleştirel düşünme basamağı ise karşılaştırma, değerlendirme (ölçütün belirlenmesi, ölçütün kullanılması, ölçütün belirlenmesi ve kullanılması), karar verme, yansıtma, yordama, tümevarım ve tümdengelim basamaklarından oluşurken yaratma basamağı bilimsel yaratıcı düşünme ve estetik yaratıcı düşünme basamaklarından oluşmaktadır.

Alan yazınında LGS Türkçe alt testi sorularını çeşitli açılardan inceleyen araştırmalara bakıldığında dört grupta yoğunlaştıklarını söylemek mümkündür. İlk grubu Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (Programme for International Student Assessment [PISA]), okuma becerileri açısından (Batur, Ulutaş ve Beyret, 2019; Tuzlukaya, 2019; Aktaş, 2022; Yıldırım Suna ve Benzer, 2023; Yorgancı ve Harmankaya, 2023) inceleyen araştırmalar, ikinci grubu Yenilenmiş Bloom Taksonomisi açısından (Karadağ ve Ceran, 2021; Yıldırım Suna ve Benzer, 2024) inceleyen araştırmalar, üçüncü grubu Türkçe dersi öğretim programları açısından (Calp ve Alpkaya, 2021; Kaya, 2021) inceleyen araştırmalar, dördüncü grubu ise LGS Türkçe sorularını okunabilirlik açısından (Kösecioğulları, Sarıçam ve Ünal, 2020; Bozkurt, Yangil ve Köseocioğulları, 2022) inceleyen araştırmalar olduğu tespit edilmiştir. Alan

yazınında Haladyna Taksonomisine göre analiz edilen herhangi bir çalışma arandığında yapılan tek araştırmanın Karakuyu (2021) İlkokul 3. sınıf fen bilimleri dersi kazanımlarının Haladyna Taksonomisine göre analiz edildiği araştırma olduğu tespit edilmiştir. LGS Türkçe alt testi sorularını Haladyna Taksonomisine göre analiz eden herhangi bir araştırma bulunmamaktadır. Bu araştırma MEB Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü (ÖDSGM) Soru Oluşturma ve Geliştirme Daire Başkanlığına ulusal ve uluslararası sınav soruları hazırlanırken yol gösterebileceği düşüncesiyle önem taşımaktadır. Bu durumun yanı sıra eğitimin bütün paydaşlarına yön gösterebileceği düşüncesiyle önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın amacı 2023-2024 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminin sonunda uygulanan LGS Türkçe alt testindeki soruların Haladyna Taksonomisine göre dağılımını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaca yanıt aranmıştır.

1. 2024 LGS Türkçe alt testindeki soruların Haladyna Taksonomisine göre dağılımı nasıldır?

2. Yöntem

Araştırma deseni, inceleme nesnesi, verilerin toplanması ve analizi, geçerlik ve güvenilirlik bölümlerine ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

2.1. Araştırma Deseni

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemi desenlerinden durum çalışmasına dayalı olarak yapılmıştır. Durum çalışması, bir durum ya da durumlara yönelik derinlemesine bir anlayış sağlama (Creswell, 2023, s. 106) olarak tanımlanmaktadır. 2024 LGS Türkçe soruları derinlemesine ve ayrıntılı analiz edilmek istendiği için durum çalışması tercih edilmiştir.

2.2. İnceleme Nesnesi

Bu araştırmanın inceleme nesnesi 2023-2024 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminin sonunda 8. sınıf öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen LGS sözel bölüm Türkçe alt testinin sorularından oluşmaktadır. LGS sınavında 20 Türkçe sorusu bulunmaktadır.

2024 LGS Türkçe alt testindeki soruların konularına göre dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur. 2024 LGS Türkçe alt testindeki sorular konularına göre sıralanırken soru sayıları göz önünde bulundurularak tündengelim (bütünden parçaya, çoktan aza) yöntemi ile çoktan aza doğru bir sıralama yapılmıştır.

Tablo 1. 2024 LGS Türkçe Sorularının Konularına Göre Dağılımı

Konular	Sorular	f	%
Paragrafta Anlam	5, 8, 9, 11, 12, 13	6	30
Sözcük ve Söz Öbeğinde Anlam	1, 2, 7	3	15
Görsel Okuma (Grafik, tablo vb.)	14, 15, 16	3	15
Cümlede Anlam	3, 6	2	10
Metin Türleri	10	1	5
Anlatım Bozukluğu	4	1	5
Yazım Kuralları	17	1	5

Noktalama İşaretleri	18	1	5
Filimsiler	19	1	5
Cümle Türleri	20	1	5
Toplam	20	20	100

2024 LGS Türkçe alt testinin sorularının konulara göre dağılımı incelendiğinde %30'luk oranla paragrafta anlam konusu ilk sırada yer alırken %15'lik oranlarla sözcük ve söz öbeğinde anlam ve görsel okumanın ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Metin türleri, anlatım bozukluğu, yazım kuralları, noktalama işaretleri, filimsiler, cümle türleri konularının ise %5'lik oranlara sahip olduğu tespit edilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada verilerin toplanması için doküman incelemesi esas alınmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 189). Bu kapsamda araştırma verisini oluşturan doküman 2024 yılında gerçekleştirilen LGS'deki Türkçe alt testine ait 20 sorudur.

Bu araştırmada, 2024 LGS Türkçe sorularının Haladyna Taksonomisine göre dağılımı tümdengelimci içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Bu yaklaşıma göre elde edilen veriler, daha önceden araştırma sorusu veya alt sorularından yola çıkılarak belirlenmiş temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 244). Buna göre araştırmacılar tarafından tema LGS olarak belirlenirken kategorisi ise 2024 LGS Türkçe alt testinin soruları olarak belirlenmiştir. Araştırmanın kodlarını Haladyna Taksonomisi basamakları ve zihinsel süreçler oluşturmuştur. Bu bağlamda öncelikle araştırmacılar birbirlerinden bağımsız olarak 2024 LGS Türkçe sorularını *2024 LGS Türkçe Sorularını Haladyna Taksonomi Basamağını Belirleme Formu* aracılığıyla analiz ederek kodlama yapmışlar ve bu kodlamaları daha sonra karşılaştırmışlardır. Benzeşiklik sağlayamadıkları maddeler üzerinde değerlendirme yapıp ortak sonuca ulaşmış elde ettikleri bulguları tabloştırmışlardır. Araştırma boyunca birinci yazar için A1, ikinci yazar için A2 kısaltması kullanılmıştır.

Araştırmacılar, 2024 LGS Türkçe alt test sorularının Haladyna Taksonomisine göre dağılımını belirlemek için oluşturdukları *Haladyna Taksonomi Basamağını Belirleme Formu*'nu kullanmışlardır. Araştırmacıların Haladyna Taksonomisi zihinsel süreçlerine göre düzenledikleri form, her sorunun Haladyna Taksonomisi zihinsel süreçlerinin hangi basamağına karşılık geldiğini tespit etmek için gerekli ölçütleri içermektedir. İlgili form oluşturulurken Haladyna Taksonomisinin dört basamağının zihinsel süreçleri belirlenirken Alptekin'in (2019) hedeflerin / kazanımların sınıflandırılması adlı sunusundan yararlanılmıştır. 2024 LGS Türkçe sorularının Haladyna Taksonomi basamağını belirlemek için oluşturulan *Haladyna Taksonomi Basamağını Belirleme Formu* aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2. 2024 LGS Türkçe Sorularının Haladyna Taksonomi Basamağını Belirleme Formu

Zihinsel Süreç	Anlama	Soru Numarası
Tanımlama, gösterme, betimleme, bulma, örnekleme, listeleme, sınıflama, yorumlama, açıklama, karşılaştırma, çıkarım yapma		

Zihinsel Süreç	Problem Çözme
Cevaplama, hesaplama, sonuç çıkarma, bulma, keşfetme, açıklama, ilkeyi kullanma, uygulama	
Zihinsel Süreç	Eleştirel Düşünme
Analiz etme, değerlendirme, yordama, sınıflama, düzenleme, karşılaştırma, ayırt etme, yargılama, ilişkilendirme, test etme, sonuç çıkarma, tümevarım, tündengelim	
Zihinsel Süreç	Yaratıcılık
Oluşturma, yaratma, dizayn etme, yeniden yapma	

2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerliği için Yıldırım ve Şimşek (2021, s. 289) tarafından belirtilen kavramlar göz önüne alınmıştır. İç geçerlik için inandırıcılık ilkesi gereği ölçme değerlendirme alanında iki uzmanın Türkçe eğitimi ve öğretimi alanında dört uzman görüşü alınarak uzman incelemesi tamamlanmıştır. Bu durumun yanı sıra düzey atamaları yapıldıktan sonra Haladyna'ya da e-posta gönderilerek düzeylerle ilgili uzman görüşü alınmıştır. Yapılan uzman incelemesinde herhangi bir sorun yaşanmamıştır. Dış geçerliği için aktarılabirlik ilkesine uyulmuş ve buna bağlı olarak ayrıntılı betimleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma süreci araştırmanın yöntem kısmında detaylı bir şekilde ele alınıp açıklanmış ve dış geçerlik sağlanmıştır.

Araştırmanın güvenirliliği için Miles ve Huberman'ın (1994) "Uyuşum Yüzdesi Formülü" kullanılmıştır. Formüle göre yapılan hesaplama "Güvenirlik = Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100" şeklindedir. İki araştırmacının aynı soruya aynı düzeyi atamaları görüş birliği iken aynı soruya farklı düzeyi atamaları görüş ayrılığı olarak kabul edilmiştir. Araştırmacılar tarafından 2024 LGS Türkçe alt testi sorularının Haladyna Taksonomisine göre dağılımının uyum yüzdesi 95 çıkmıştır. Bu tür araştırmalarda en az %70 düzeyinde bir güvenirlilik yüzdesine ulaşmak gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 256). Uyuşum yüzdesi alındıktan sonra araştırmacılar tarafından odak grup görüşmesi yapıp çelişkiye düşülen sorularla ilgili de karara varılmıştır.

3. Bulgular

2023-2024 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminin sonunda uygulanan LGS'de 20 Türkçe sorusu

bulunmaktadır. LGS Türkçe sorularının Haladyna Taksonomisine göre dağılımının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler araştırmanın bulgular kısmını oluşturmuştur.

3.1. 2024 LGS Türkçe Alt Testindeki Soruların Haladyna Taksonomisine Göre Dağılımı

Araştırmanın alt amacı olan “2024 LGS Türkçe alt testindeki soruların Haladyna Taksonomisine Göre Dağılımı Nasıldır?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 3, Tablo 4 ve Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 3. 2024 LGS Türkçe Alt Testindeki Soruların Haladyna Taksonomisine Göre Dağılımı

	Anlama	Eleştirel Düşünme	Problem Çözme	Yaratıcılık	Haladyna Taksonomisi Dışında Kalan Sorular
Soru sırası	1, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16				2, 3, 4, 10, 11, 17, 18, 19, 20
<i>f</i>	11				9
%	55				45
Toplam	20				

2024 LGS Türkçe alt testindeki soruların Haladyna Taksonomisine göre dağılımının incelendiği Tablo 3’teki verilere bakıldığında LGS Türkçe alt testindeki soruların %55’inin anlama basamağında olduğu bu durumu %45’lik oranla taksonomi dışında kalan soruların oluşturduğu görülmektedir. Eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcılık basamağında ise soru sorulmadığı tespit edilmiştir.

2024 LGS Türkçe alt testindeki soruların Haladyna Taksonomisine göre dağılımının detayları ile ilgili bulgular Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. 2024 LGS Türkçe Alt Testindeki Soruların Haladyna Taksonomisine Göre Dağılımı

Haladyna Taksonomi Basamağı

Soru Numarası ve Soru Kökü

Soru 1. “Bırakmak” sözcüğü bu cümlelerde aşağıdaki anlamlarından hangisiyle kullanılmamıştır?

Soru 5. Bu cümlelerin anlamca doğru biçimde birleştirilmiş hali aşağıdakilerden hangisidir?

Soru 6. Aşağıdakilerden hangisi bu cümleye anlamca en yakındır?

Soru 7. Bu cümledeki altı çizili sözde anlatılmak istenene aşağıdaki sosyal medya davranışlarından hangisi örnek olamaz?

Soru 8.

I...

II...

III...

Aşağıdaki etkinliklerin hangisinde numaralanmış bu şartların tamamı sağlanmıştır?

Soru 9. Bu şiirde anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir? yargularından hangileri doğrudur?

Soru 12. ... Bu açıklamaya göre ... parçası aşağıdakilerden hangisiyle tamamlanırsa metnin anlatımı kusurlu olur?

Soru 13. Bu metinde aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

Soru 14. Bu grafikler aşağıdaki haber metinlerinden hangisini

Anlama

desteklemez?

Soru 15. Verilenlere göre rüzgâr türbinlerinin Tablo 2'deki saat aralıklarında birim zamanda ürettikleri elektrik miktarını gösteren grafik aşağıdakilerden hangisi olabilir?

Soru 16. Buna göre aşağıdaki yan flüt görsellerinden hangisi “re, mi, fa, si” notalarından herhangi birini göstermemektedir?

Eleştirel
Düşünme

Problem
Çözme

Yaratıcılık

2024 LGS Türkçe alt testindeki soruların Haladyna Taksonomisine göre dağılımının incelendiği Tablo 4'teki verilerle ilgili bulgular aşağıda sunulmuştur.

1, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15 ve 16. sorunun anlama basamağında olduğu tespit edilmiştir. 1 ve 7. sorunun konusu sözcük ve söz öbeğinde anlam, 5, 8, 9, 12 ve 13. sorunun konusu paragrafta anlam, 6. sorunun konusu cümlede anlam, 14, 15 ve 16. sorunun konusu ise görsel okumadır.

Anlama basamağındaki sorularla ilgili araştırmacıların yaptığı açıklama aşağıda sunulmuştur.

A1: Anlama basamağındaki soruların düzeyleri için hem tek tek analiz ettiğimde hem de genel olarak baktığımda sorular, problem çözme düzeyi ya da eleştirel düşünme düzeyi ile karıştırılacağı ya da o düzeylerde olabileceğini düşündürse de kanaatim ilgili soruların anlama becerisinden öteye gitmediğidir. Problem çözme ve eleştirel düşünme becerisinde yanıtı giden yol öğrenciden öğrenciye değişebileceği gibi öğrencinin birden fazla yeteneğini aynı anda kullanması gerekir. Bu yetenekler bilişsel, duyuşsal ya da devimsel yeteneklerdir. Problem çözme ve eleştirel düşünme gibi üst düzey düşünme becerilerini içeren sorularda çözüme giden yolların öğrenciden öğrenciye değişmesi ve öğrencilerin birbirinden farklı bilgi ve beceriyi kullanarak farklı çözüm yollarıyla doğru seçeneğe gidebilmeleri gerekir. Yetenekler birden fazla bilgi ve beceriden oluşan yapılardır. Oysa ilgili sorular incelendiğinde anlama becerisinin etkin bir şekilde kullanılmasının ve düşük düzeyli bulma, listeleme, sınıflama, yorumlama, açıklama, karşılaştırma ve çıkarım yapma gibi zihinsel süreçleri işe koşmanın yeterli olduğu görülmüştür.

A2: Soruların düzeyi belirlenirken anlama basamağındaki bulma kavramı, problem çözme basamağındaki bulma kavramı ile karıştırılabilir. Bunun için TDK güncel Türkçe Sözlük'te bulmak sözcüğünün “uygun görüp seçmek” anlamının, anlama basamağındaki kavramı karşıladığı tespit edilmiştir. Yani düşük düzeyli çıkarımla ilgili soruların çözülebileceği görülmüştür. Eleştirel düşünme becerisi ya da yaratıcı düşünme becerisi için sorulara tekrar dönüp baktığımda ilgili soruları çözebilmek için birden çok bilgi ve becerinin gerekmediği, düşük düzeyli çıkarımın yeterli olduğu kanaatine ulaştım. Bu durumun yanı sıra ilgili soruların yapıları incelendiğinde çözüme giden yolun tek oluşu, farklı bakış açılarını kabul etmemesi, günlük hayatla bir ilişkisi olmaması yani öğrenciyi

düşündürmemesi düşük düzeyli zihinsel süreçlerin bu soruları çözmek için yeterli olduğuna ikna olmama vesile oldu.

2024 LGS Türkçe alt testindeki soruların Haladyna Taksonomisine göre dağılımının dışında kalan sorularla ilgili bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. 2024 LGS Türkçe Alt Testindeki Soruların Haladyna Taksonomisine Göre Dağılımının Dışında Kalan Soruların Düzeyi

Düzyey	Soru Numarası ve Soru Kökü
Hatırlama	Soru 2. Aşağıdaki metinlerin hangisinde, yay ayrıç içinde verilen deyimle ilişkilendirilebilir bir durum vardır?
	Soru 3. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde koşul anlamı vardır?
	Soru 4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu <u>yoktur</u> ?
	Soru 10. Bu metnin türüyle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?
	Soru 11. Bu parçayla ilgili, I... II... III... IV... yargılarından hangileri doğrudur?
	Soru 17. Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisinin yazımı doğrudur?
	Soru 18. Bu parçada virgülün (,) aşağıdaki işlevlerinden hangisinin kullanımı <u>yoktur</u> ?
	Soru 19. Bu parçada numaralanmış sözcüklerden hangisi fiilimsi <u>değildir</u> ?
	Soru 20. Bu cümlelerin türüyle ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>yanlıştır</u> ?

2024 LGS Türkçe alt testindeki soruların Haladyna Taksonomisine göre dağılımının incelendiği Tablo 5'teki verilerle ilgili bulgular aşağıda sunulmuştur.

2, 3, 4, 10, 11, 17, 18, 19 ve 20. sorular incelendiğinde hatırlama basamağında yer aldıkları bu yönüyle de Haladyna Taksonomisinin herhangi bir basamağında yer almadıkları tespit edilmiştir. 2. sorunun konusu sözcük ve söz öbeğinde anlam, 3. sorunun konusu cümlede anlam, 4. sorunun konusu anlatım bozukluğu, 10. sorunun konusu metin türleridir. 11. sorunun konusu paragrafta anlam, 17. sorunun konusu yazım kuralları, 18. sorunun konusu noktalama işaretleri, 19. sorunun konusu fiilimsiler, 20 sorunun konusunun ise cümle türleri olduğu tespit edilmiştir.

İlgili sorular için araştırmacıların yaptığı açıklama aşağıda sunulmuştur.

A1: İlgili sorular ezberlenen bilgilerin kazanılıp kazanılmadığını ölçmektedir. Sorular incelendiğinde öğrencinin öğrendiği bilgiyi ya da bilgileri benzer bir duruma uygulamasını gerektiren sorular olduğu görülmektedir. Yani bu yönüyle Haladyna'nın belirttiği erişiyi ve beceri kavramını karşılamaktadır. Erişiyi kavramı ezberlenen bilginin benzer durumlara uygulanmasını içerir. Beceri kavramı ise öğrenilen birbirinden farklı bilgilerin bir araya getirilip yine benzer durumlara uygulanmasıdır. Öğrenci zihinsel gelişim süreci olan erişiyi ulaştığında edindiği birbirinden farklı bilgileri bir araya getirerek beceriyi devreye sokmuş olur. Burada üst düzey düşünmeden söz edilemez çünkü her iki durumda ezberlenen bilginin uygulanması vardır. Tek bir bilginin benzer duruma uygulanması gerekiyorsa erişiyi; birden fazla bilginin benzer duruma uygulanması gerekiyorsa beceriyi. Oysa üst düzey sorular yetenek gerektiren, öğrenilen bilgiyle doğrudan bağlantı kurmayarak eleştirel, yaratıcı ya da problem çözme gibi üst düzey düşünme becerilerini işe koymasını gerektiren sorulardır. Bu tür

sorular Haladyna'nın yetenek kavramına karşılık gelen sorulardır. Oysa ilgili sorular hatırlama düzeyine yani erişimi ve beceri düzeyine karşılık gelmektedir. Yani bu yönüyle ancak Haladyna'nın zihinsel gelişim süreci olan erişimi ve beceri kavramını karşılamaktadır.

A2: Söz konusu soruların çözümünde önceden edinilen öğrenmelerin hatırlanması yeterlidir. Burada "önceden öğrenmelerin kullanılması" durumu "ilkelerin kullanılması" kavramı ile karıştırılabilir. Bu karışıklık ise soruların problem çözme basamağında olacağı yanlışlığına yol açar. Fakat problem çözme basamağı kavramları bütüncül olarak incelendiğinde ilkeyi kullanma kavramının keşfetme, hesaplama ya da sonuç çıkarma ile yukarıda belirtilen soruların herhangi bir bağının olmadığı sadece öğrenmelerin hatırlanmasının yani ezberle yönelik bilgilerin benzer durumlarda kullanılmasının soruların çözümünün sağlanmasında yeterli olacağı ortadadır. Aynı şekilde "belirleme" kavramı değerlendirme kavramı ile karıştırılırsa soruların düzeyi belirlenirken eleştirel düşünme basamağında soru bulunduğu dair yanlış bir çıkarım yapılabilir. Oysa değerlendirme öğrencinin kendisinin belirlediği ya da önceden belirlenmiş herhangi bir ölçütle bir durumu kıyaslayabilme yetisidir. Söz konusu sorularda herhangi bir ölçütün varlığından söz edilemez. Sorular genel anlamıyla öğrenmelerin hatırlanması ile çözülebilir. İlgili soruların temel özelliği, önceden edinilen öğrenmelerin soru ile ilişkilendirilmesidir. Yani benzer durumlara uygulanmasıdır. Bu tür sorularda, çözüm için herhangi bir üst düzey düşünme becerisine ihtiyaç duyulmaz. Öğrenilenlerin yeni (benzer) duruma aktarılması yeterlidir.

4. Sonuç ve Tartışma

2024 LGS Türkçe alt testindeki soruların Haladyna Taksonomisine göre dağılımının incelendiği bu çalışmada soruların %55'inin anlama basamağında olduğu bu durumu %45'lik oranla Haladyna Taksonomisinin dışında kalan (hatırlama düzeyinde) soruların oluşturduğu görülmektedir. Eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcılık basamağında ise soru sorulmadığı tespit edilmiştir.

LGS Türkçe alt testinde bulunan 20 soruya bütüncül olarak bakıldığında toplam 11 sorunun (1, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15 ve 16) anlama basamağında yer aldığı tespit edilmiştir. Benzer araştırmalar incelendiğinde de sonuçların farklı olmadığı görülmüştür. Karakuyu (2021) ilkököl 3. sınıf fen bilimleri dersi kazanımlarını Haladyna Taksonomisine göre analiz ettiği çalışmada, kazanımların %57,58 ile en çok anlama basamağında olduğunu tespit etmiştir. Anlama basamağının dışında kalan 9 (2, 3, 4, 10, 11, 17, 18, 19 ve 20) soru incelendiğinde hatırlama basamağında yer aldıkları bu yönüyle de Haladyna Taksonomisinin herhangi bir basamağında yer almadıkları görülmüştür. 2024 LGS Türkçe alt testinin sorularının tamamının incelendiği bu çalışmada üst düzey düşünme becerilerini ölçen herhangi bir sorunun yer almadığı tespit edilmiştir. LGS sorularını Haladyna Taksonomisine göre analiz eden araştırmaların sayısı kısıtlı olduğundan benzer araştırma sonuçlarına yer verilmiştir. Yıldırım Suna ve Benzer (2024) 2023 LGS Türkçe sorularını Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre inceledikleri çalışmada üst düzey düşünme becerilerini ölçen herhangi bir sorunun yer almadığını tespit etmiştir. Tuzlukaya (2019) 8. sınıf Türkçe dersi öğretim programındaki okuma alanı ile ilgili kazanımlarla PISA yeterliliklerini karşılaştırdığı çalışmada, Türkçe dersi kazanımlarının daha çok alt düzey becerileri gerçekleştirmeye yönelik olduğu sonucunu bulmuştur. Yine Aktaş (2022) 2018-2021 yıllarında uygulanan LGS Türkçe sorularının PISA okuma becerileri yeterlilik düzeylerine göre değerlendirdiği çalışmada, LGS Türkçe sorularının üst düzey düşünme becerilerini ölçmede yetersiz kaldığını tespit etmiştir. Yıldırım Suna ve Benzer (2023) 2022 LGS Türkçe sorularının PISA okuma becerileri yeterlilik düzeyleri açısından inceledikleri çalışmada, LGS Türkçe sorularının üst düzey düşünme becerilerini ölçmekte yetersiz kaldığını tespit etmiştir. Yorgancı ve Harmankaya'nın (2023) PISA okuma

yeterlilikleri çerçevesinde LGS Türkçe sorularını inceledikleri araştırmadaki en üst düzey olan 6. düzeyde herhangi bir soru ile karşılaşmamlarıyla benzerlik göstermektedir. Benzer bir araştırma olan Karadağ ve Ceran (2021) LGS merkezî sınavı Türkçe dersi sorularını Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre inceledikleri araştırmada, soruların geneline baktıkları zaman yaratma basamağında soru sorulmadığını tespit etmiştir.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

- LGS Türkçe alt testi sorularının Haladyna Taksonomisine göre dengeli bir dağılım göstermesi sağlanabilir.
- LGS Türkçe alt testi soruları oluşturulurken eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcılık gibi üst düzey düşünme becerilerini ölçecek soru türlerine de yer verilebilir.
- LGS Türkçe al testi sorularında üst düzey düşünme becerilerinin de ölçülebilmesi için açık uçlu sorulara da yer verilebilir.
- LGS Türkçe alt testi sorular oluşturulurken üst düzey düşünme becerilerini ölçebilecek nitelikte dinleme/izleme, konuşma ve yazma becerisine yönelik sorular da hazırlanabilir.

Kaynakça

- Aktaş, E. (2022). 2018-2021 LGS Türkçe sorularının PISA okuma yeterlik düzeylerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 11(1), 258-276.
- Alptekin, E. (2019). Hedeflerin / kazanımların sınıflandırılması. Slideplayer. <https://slideplayer.biz.tr/slide/15245851/>.
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (Eds.) (2001). *A taxonomy for learning, teaching and assessing. A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. Complete Edition.
- Aydın, E. (2017). Türkçe dersi öğretim programlarının (2015 ve 2017) değerlendirilmesi. *Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(28), 41-66.
- Ayrancı, B. B., & Mutlu, H. H. (2017). 2006, 2015 ve 2017 Türkçe dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. *International Journal of Language Academy*, 5(20), 119-130.
- Batur, Z., Ulutaş, M., & Beyret, T. N. (2019). 2018 LGS Türkçe sorularının PISA okuma becerileri hedefleri açısından incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 48(1), 595-615.
- Bayburtlu, Y. S. (2015). 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programının değerlendirilmesi. *Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(15), 137-158.
- Berberoğlu, G. (2006). *Sınıf içi ölçme değerlendirme teknikleri*. Morpa Kültür Yayınları.
- Bloom, B. S. (Ed.) (1956). *Taxonomy of educational objectives. The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain*. Longmans, Gren and Company Inc.
- Bozkurt, M., Yangıl, M. K., & Kösecioğulları, U. (2022). 2021 LGS Türkçe sorularının okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *International Journal of Language Academy*, 10(4).
- Calp, M., & Alpkaya, C. (2021). LGS Türkçe sorularının Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarına uygunluğu üzerine bir çalışma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi* 9(2).
- Creswell, J. W. (2023). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. Siyasal Kitabevi.
- Durukan, E. (2013). Öğretmen görüşleri açısından Türkçe dersi öğretim programı kazanımları. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8).
- Erman Aslanoğlu, A. (2022). Üst düzey zihinsel beceriler ve ölçülmesi. İçinde İ. Karakaya (Ed.), *Açık uçlu soruların hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi* (1. Baskı, ss. 2-25). Pegem Akademi.
- Gagné, R. M., & Briggs, L. J. (1979). *Principles of instructional design*. Holt, Rinehart & Winston.
- Gerlach, V., & Sullivan, A. (1967). *Constructing statements of outcomes*. Southwest Regional Laboratory for Educational Research and Development.
- Haladyna, T. M. (1997). *Writing test items to evaluate higher order thinking*. Viacom Company.
- Halpern, D. F. (1996). *Thought and knowledge- an introduction to critical thinking*. (3rd edition). Lawrence Erlbaum.
- Hannah, L. S., & Michaelis, J. U. (1977). A comprehensive framework for instructional objectives: a guide to systematic planning and evaluation. *reading, Mass: Addison- Wesley*.
- Harrow, A. J. (1972). *A taxonomy of the pschomotor domain*. David McKay Company Inc.
- Hauenstein, A. D. (1998). *A Conceptual Framework for Educational Objectives*. University Press of America, Inc.
- Karadağ, A. Ç., & Ceran, D. (2021). Liselere Geçiş Sistemi (LGS) merkezî sınavı Türkçe dersi sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre incelenmesi. *Route Education & Social Science Journal*, 8(2), 157-166.

- Karakuyu, Ö. G. A. (2021). İlkokul 3. sınıf fen bilimleri dersi kazanımlarının Haladyna Taksonomisine göre analizi. *Journal Of Social, Humanities And Administrative Sciences (Joshas)*, 7(46), 2291-2296.
- Kaya, D. (2021). *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 2019 Lise Giriş Sınavı arasındaki ilişki üzerine bir inceleme (Tez No: 702374)* [Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. Yök Tez Merkezi.
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=RjZwH00oMG4iNa5Sgvlgg_exPlTKH_Yej-aoX756xX4ZbixsiFum4v-5F3HJlenkS.
- Kösecioğulları, U., Sarıçam, İ., & Ünal, F. T. (2020). 2019-LGS Türkçe sorularının okunabilirlik açısından incelenmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 8(3), 200-206.
- Krathwohl, D. R., Bloom, B. S., & Masia, B. B. (1964). *Taxonomy of educational objectives. The Classification of Educational Goals. Handbook II: Affective Domain*. David McKay Company Inc.
- Kuru, B. Ç. (2021). Problem çözme yaklaşımının çeşitli kuramlar açısından değerlendirilmesi. *Alanyazın*, 2(1), 50-58.
- Marzano, R. J. (1992). *A different kind of classroom*. Association of Supervision and Curriculum Development (ASCD).
- Marzano, R. J. (2001). *Designing a new taxonomy of educational objectives*. Thousand Oak, California: Corwin Press, Inc.
- MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Sage Publications.
- Norris, S. P., & Ennis, R. (1989). *Evaluating critical thinking*. Critical Thinking Press.
- Öntaş, T. (2012, Aralık 13). Eğitimde ölçme, değerlendirme ve taksonomi. ogrenmeyoldasi.
<https://ogrenmeyoldasi.weebly.com/turgay-oumlnta351-blog/-etmde-lme-deerlendirme-ve-taksonom>.
- Poyraz, K., & Ergün, M. (2023). Lise Giriş Sistemi sınavları (LGS) üzerine bir araştırma. *International Journal of Eurasia Social Sciences/Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(54).
- Quellmalz, E. (1987). Developing reasoning skills. İçinde J.B. Faron, & R. J. Sternberg (Eds.), *Teaching Thinking Skills* (ss. 86-105). W. H. Freeman.
- Reigeluth, C. M., & Moore, J. (1999). Cognitive education and the cognitive domain. İçinde C. M. Reigeluth (Ed.), *Instructional- Design Theories and Models, Vol. II: A New Paradigm of Instructional Theory* (ss. 51- 68). Mahwah, Lawrens Erlbaum Associates, Publishers.
- Romizowski, A. J. (1981). *Designing instructional systems: decision making in course planning and curriculum design*. Kogan Page.
- Simpson, E. J. (1972). *The classification of educational objectives in the psychomotor domain*. In M. T. Rainer (Ed.), *Contributions of behavioral science to instructional technology: The psychomotor domain* (3rd ed.). Gryphon Press.
- Stahl, R. J., & Murphy, G. T. (1981). *The domain of cognition: An alternative Bloom's cognitive domain within the framework of an information processing model* (ED208511). ERIC.
<https://eric.ed.gov/?id=ED208511>.
- Taşkın, G., & Aksoy, G. (2021). Liselere giriş sistemine ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri: Durum çalışması. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(2), 870-888.
- Tekin, H. (1979). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (2. baskı). Mars Matbaası.
- Tuckman, B. W. (1972). A four-domain taxonomy for classifying educational tasks and objectives. *Educational Technology*, 12(12), 36-38.
- Turgut, M. F. (1977). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme metotları*. Nuve Matbaası.

- Tuzlukaya, S. (2019). 8. sınıf Türkçe dersi merkezî sınav sorularının PISA okuma becerileri yeterlilikleri açısından incelenmesi. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 5(1), 92-100.
- Türk Dil Kurumu. (2011). Taksonomi . İçinde *Türkçe sözlük*. TDK Yayınları. (11. Baskı, s. 2253).
- Williams, R. G. (1977). A Behavioral Typology of Educational Objectives for the Cognitive Domain. *Educational Technology*. 17(6), 39-46.
- Wongpinunwatana, N. (2019). Enhancing Students' creative thinking skills through the process of teaching business research. *Journal of Management Policy and Practice*, 20(2).
- Yıldırım Suna, Z., & Benzer, A. (2023). 2022 LGS Türkçe sorularının PISA okuma becerileri yeterlilik düzeyleri açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 12(4), 1738-1754.
- Yıldırım Suna, Z., & Benzer, A. (2024). 2023 LGS Türkçe sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 9(1), 35-47.
- Yıldırım, A., & Şimsek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yorgancı, O. K., & Harmankaya, M. Ö. (2023). PISA okuma yeterlilikleri çerçevesinde LGS Türkçe soruları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 11(4), 951-974.
- Yüceer, D. (2022). Türkçe Öğretiminde Soru Hazırlamada Yararlanabilecek İki Taksonomi: Bloom ve Barrett Taksonomisinin incelemeli incelemesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 10(1), 67-84.
- Yüksel, S. (2007). Bilişsel alanın sınıflamasında (taksonomi) yeni gelişmeler ve sınıflamalar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 479-511.